

и безжалостно го хвърлило съвкупното дѣйствие на революционнитѣ страсти и анти-революционнитѣ интриги.

Мирабо би можалъ да бѣде твърдъ полезенъ съвѣтникъ на Лудвигъ XVI, не за това, че той, Мирабо, би успѣлъ да осъществи намѣренията си, а защото той би всекога знаелъ да отличи възможното отъ невъзможното и, слѣдователно, не би тласкалъ кралтъ въ такива предприятия, които би го компрометирали, като не представлявали ни най малка надежда за успѣхъ. Но всичко това би било възможно само въ онзи случай, ако би Лудвигъ билъ способенъ, първо, да оцѣни умственото превъсходство на Мирабо, и второ, като ся подчини на това превъсходство, да ся държи неуклонно по опъзи политическа программа, която би му предписалъ великия ораторъ. Но за жалость, Лудвигъ нѣмалъ нито силенъ умъ нито твърда воля; той ималъ само твърдъ искрено желание да изпълни обязаноститѣ си и да ся отклони отъ грѣховнитѣ постыжки. Но презъ течението на историческия си животъ, чловѣцитѣ ся тѣй замѣглили съ искусствениитѣ понятия, и довели логиката си до такава тънкость, че при распознаването на обязанността и грѣговетъ, можтъ да ся збъркатъ отъ нѣтътъ, и въ противорѣчията да ся збъркатъ даже умове доста силни и самостоятелни. Лудвигъ XVI, който е туренъ отъ сѣдбата въ най исключително положение и който е живѣлъ въ таково време, въ което всичкитѣ трудности на това исключително положение станали неизмѣрими — Лудвигъ XVI, като билъ окръженъ